

מסורת הש"ס

(א) לעיל ז. [חולין ע"א], (ב) ב"ק סד: סוטה ג. [מנחות י. כבודות מג.], (ג) כריתות יט., (ד) שבת ע: לקמן טו. [סנהדרין סב.], (ה) כריתות יח: יע. וכל הסוגיא עד סופו], (ו) רש"ל מ"ו, והעלם מלאכות כ"ג"ל. רש"ל, (ח) וגו' מהרש"א משום שבת,

תורה אור השלם

1. או הודיע אֵלָיו חֲסָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהִבִּיא אֶת קָרְבָּנָהּ שְׂעִיר עִזִּים וְזָכַר תְּמִידָם: ויקרא ד כג

הגהות הב"ח

(א) גמ' פרט למתעסק, י"ב ע"ן כסנהדרין דף סב ע"ב ובהר"ות דף ה' ע"א:

מוסף רש"י

כל פירשה שנאמרה ונשנית כו'. אורחיה דקרא לחזור ולשנות את האמור מפני דבר אחר המתחדש ככפילתו (טוטה ג.). אחד טמא ואחד טהור. ואין ידוע איזה טמא ואיזה טהור (בר"רות יח.). ולא נכנס למקדש (שם), בשני ובכנס. למקדש, ובניטתו נעלמו ממנו מקדש וידע טומאה, דהוה ליה ידיעה בתחילה ובסוף והעלם צינתם (שם) ושםח"ק). חייב. על ציאת מקדש, דממה נפשך איכא ידיעה ודאית ועמא הוא שהרי הלך בשמים (שם). ואח"כ הלך בשני ובכנס. ובניטתו בשני נעלמה ממנו טומאה דכניסה ראשונה, חייב (שם). ר"ש פוטר. בוא, דשני טומאות ניהו, אבל חדא וחדא כניסה איכא למימר שכל זה הוא הטור, והילכך לכא ידיעה ודאית בתחלה, ובטומאת מקדש צעין ידיעה בתחלה ובסוף והעלם צינתם, ות"ק דמחייב מפרש טעמיה לקמן (שם יט.).

לדרכיו. צפ' קמא (לעיל דף ז.).

פרט למתעסק. בדבר היתר וכל לידו איסור ולא נתכוין לגופה של זו כגון נתכוין לחתוך את התלוש וחתך את המחובר נתכוין לאשתו והרי אחותו עמה במטה וגשמטה אשתו וכלה אחותו תחתיה ואיזהו חייב נתכוין לחתוך

כסבור תלוש ונמצא מחובר או כסבור היום חול או כסבור מלאכה זו מותרת ומי"מ לזו נתכוין וכן כל על אחותו ונתכוין לגוף זה כסבור היא אשתו: **דרב שש מחליף כו'**. כשהיה שונה משנתנו פעמים מחליף דברי זה לדברי זה ולא היה מקפיד לפי שאין ציינהם חיוז ופטור: **העלם זה וזה**. טומאה ומקדש מהו לרבי אליעזר ור"ע דפטרי על העלם מקדש: אי **טומאה פריש**. אי מחמת טומאה שודע לו פירש מן העצירה ^(א) (ומציא קרבן) שאמרו לו טמא אתה: הרי **העלם טומאה בידו**. איגלאי מילתא שציאתו למקדש כשציל העלם טומאה היה: ואי **ממקדש קפריש**. שאמרו לו מקדש הוא זה ומחמת כן מוהא על ציאתו ולא הוזכרו לו טומאה איגלאי מילתא דמשום העלם מקדש נכנס לו: **כלום פריש ממקדש כו'**. כשהודיעוהו אחד מהם שם אל לבו לומר מה בכך ומתוך כך מזכר על השני ומי"מ העלם שניהם היה צידו: **אלא לא שנה**. ופטור: **אחד טמא**. מת קבור זו ואי"ל להלך שלא יאהיל: **והלך בראשון**. ואינו יודע אם בטמא אם בטהור ולא נכנס למקדש: **בשני ונכנס**. וחזר והלך בשני וידע שהלך בשניהם והרי הוא טמא וחלי ונכנס למקדש כהעלם

טומאה שנחעלם ממנו טומאה: **חייב**. קרבן עולה ויורד שיש כאן בתחלה ידיעה ודאית: **הלך בראשון**. וידע שהוא ספק טמא: **ונכנס**. למקדש כהעלם טומאה ששכת הילוכו כשציל זו: **וזהו וסנה**. הוה בשלישי ושנה כשציעי וטבל: **וחזר והלך בשני**. וידע שהוא ספק טמא: **ונכנס**. למקדש כהעלם טומאה: **חייב**. או מחמת ציאה ראשונה או מחמת ציאה שניה דמה נפשך או ציאה ראשונה או ציאה שניה בטומאה היתה: **ור"ש פוטר**. דאין כאן באחת מכולן ידיעה ודאית בתחלה שאף ידיעה תחלה של שציל שני ספיקא היא שהרי טהר לו מטומאה ראשונה אם הראשון הוא הטמא: **פוטר כולו**. אף בראשונה ולקמן [ע"ב] מפרש לה:

ואפילו

שמואל כמתעסק דמיפטור משום זה לר' אליעזר אלא שלא חשש לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא איירי זה רבי אליעזר ובחלב נמי איכא תרי גוויי מתעסק כגון סבור שהוא שומן או רוק ובלעו דכיוצא צו מיפטור לענין שבת מדכתיב זה והכא לית לן למעוטי משום דנהנה ועוד מתעסק אחר כגון סבור שהוא חמור אין זה ויש בה מיש בה ויש בה ומהו קשיא דלישנא דקאמר את התלוש וחתך את המחובר ואיזהו חייב נתכוין לחתוך את זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה כדפרישית: **הָרִי הָעֵץ שׁוּמָאָה** בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן צפרק שלישי (דף טו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע: ושם) גבי העלם שבת ^(א) והעלם מלאכה פשיט לפטור וי"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון דאיכא נמי העלם טומאה אבל התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון כשנגגת שבת חזון מלאכות לא מייחייב אלא חדא השתא נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הָרִי הָעֵץ מְקַדֵּשׁ בִּידוֹ וּפְטוֹר**. אומר רבינו תם דלא מיפטור אלא מקרבן עולה ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דאמר צפ"ק (לעיל דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלמא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה חיזון מכפר אמידי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטור לגמרי שלא יהא חמור אין בה ויש בה מיש בה ויש בה ומהו קשיא דלישנא דקאמר הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלישי (דף כד:) גבי יש אוכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאלכ את הקדש ומוקי לה כנשיא וכו' אלעזר ולוקמה כהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויזא לידון בדבר החדש כדאמרין לקמן צפרק שלישי (דף כה:) גבי שבועת העדות: **אֲמַר רב אשי** חיוני אי **בטומאה** קפרייש כו'. תימה מנא ידעינן אי משום דא"ל טמא אתה ופירש דלמא אי הוּא א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא אי הוּא א"ל נמי טמא אתה לא הוה פריש אלא השתא דא"ל תרוייהו פריש וגראה דרב אשי לא בא לפשוט הבעיא אלא בא לפרש שפעמים יש לצבר אחיז שכוח ממנו יותר כגון דנישייליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם טומאה צידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש צידו ואם שניהם כשוחין בטהר אלא דהא דא"ל מציעא לן ולגבי שבת צפרק כלל גדול (דף ע:) י"ס שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת צידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה צידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי צריך לפרש וכי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשנו אלא גר' אי ^(א) משבת קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש צעין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י בתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש ידיעה בתרייתא דמקדש הוא ופטור וצעין זה יש לפרש ההיא דלקמן (דף טו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ וההיא דשבת: **הָלַךְ בִּרְאשֹׁן וּבִנְכֵס כו'**. אי ברה"י איירי בחד נמי חייב דספק טומאה ברה"י ספיקו טמא אבל הכא איירי ברה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

ידיעות הטומאה פרק שני שבועות

י.ו.

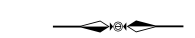
מרבעי למיכתב בהמה וחיה לַבְּדֻרְבִּי. בלא חיה נמי מצי למדרש הכי אקרא אני בכל דבר טמא אלא לאו דוקא נקט חיה וחיה נמי לא נכתבה אלא כשציל דבר שנחחדש בה כדמנא דבי רבי ישמעאל ומשום דרבי נקט חיה במילתיה נקט נמי הכא כהמה וחיה כדרכי ומימה צפרק כהמה המקשה (חולין דף ע"א). משמע דאי לאו קרא דכהמה טמאה בכלל חיה טמאה לא הוה דריש רבי ג"ש משום דלייטריך כהמה טמאה לגופה והשתא בלא חיה נמי הוה דרש' ג"ש דכהמה דמכל דבר טמא נפקא ויש לומר דאי לאו כהמה בכלל חיה לא הוה דרש' ג"ש דכהמה טמאה אע"ג דכתיב בכל דבר טמא אלא ה"א דאתא פרטי לאשמועינן דצעין ידע אי צשרק איטמא אי צניילה איטמא איטמא אפילו לרבי עקיבא אבל השתא דכהמה בכלל חיה הוי כאילו כתב כהמה צ' פעמים ש"מ לכדרכי הוא דאתא ולר' אליעזר אתא נמי לאשמועינן דצעין ידע אי צשרק אי צניילה איטמא משך וגבילה ולר"ע כיון דע"כ משום דכהמה בכלל חיה כדפרישית מהשתא ש"מ כצוליה לא נכתב אלא כשציל דבר שנחחדש בה ולא צעין ידע דבמאי איטמא: **פֶּרֶץ לַמַּתְעַסֵּק**. צפרק ספק אכל (כריתות דף יט:) מסיק מתעסק דמאי אי דחלצים ועריות חייב שכן נהנה אלא מתעסק דשבת כדשמואל ובקויערס לא דק דהזכיר נמי מתעסק דעריות ומיזה תימה דאמאי אייטריא בה פרט למתעסק דשבת תיפוק ליה מטעמא דשמואל

דאמר התם דפטור מטעם דצעין מלאכת מחשבת ואמילתא דשמואל גופיה קשה דאי טעמא דנהנה עיקר לחייב בחלצים ועריות למה לי למיפטריה בשבת משום מלאכת מחשבת ואי טעמא דמלאכת מחשבת עיקר למה לי למחייביה בחלצים ועריות משום דנהנה וגראה דאיכא תרי גוויי מתעסק כגון נתכוין לחתוך מחובר זה וחתך מחובר אחר דמיפטור מטעם שלא נעשית מחשבתו ולא שיך למיפטריה משום מתעסק ועוד מתעסק אחר כגון נתכוין לחתוך את התלוש ולהגביה את התלוש למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה ונמצא מחובר דנעשית מחשבתו ומיפטור משום זה פרט למתעסק ובתרווייהו איירי שמואל ומשום הכי קאמר ככריתות אלא מתעסק דשבת כדשמואל דאיירי נמי לפרש אלא טעם דמלאכת מחשבת דלא איירי זה רבי אליעזר ובחלב נמי איכא תרי גוויי מתעסק כגון סבור שהוא חמור אין זה ויש בה מיש בה ויש בה ומהו קשיא דלישנא דקאמר את התלוש וחתך את המחובר ואיזהו חייב נתכוין לחתוך את זה וכסבור שהוא תלוש ונמצא מחובר אין נראה לפרש אלא נראה כדפרישית: **הָרִי הָעֵץ שׁוּמָאָה** בידו וחייב. תימה דהכא ולקמן צפרק שלישי (דף טו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ פשיט רב נחמן לחיוצא וצפרק כלל גדול (שבת דף ע: ושם) גבי העלם שבת ^(א) והעלם מלאכה פשיט לפטור וי"ל דלא דמי דהכא סברא הוא דליחייב כיון דאיכא נמי העלם טומאה אבל התם אין סברא לחייבו על כל אחת ואחת דכיון כשנגגת שבת חזון מלאכות לא מייחייב אלא חדא השתא נמי דשגג במלאכה הרי יש כאן נמי שגגת שבת: **הָרִי הָעֵץ מְקַדֵּשׁ בִּידוֹ וּפְטוֹר**. אומר רבינו תם דלא מיפטור אלא מקרבן עולה ויורד אבל חטאת קבועה חייב דהא גמרינן מע"ז דכל שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת והא דאמר צפ"ק (לעיל דף ג.) דעל שאין זה ידיעה בתחלה ששעיר החיזון מכפר אלמא לא מוקמינן ליה בחטאת קבועה דאי הוה ציה חטאת קבועה לא הוה חיזון מכפר אמידי דבר קרבן הוא התם ודאי מיפטור לגמרי שלא יהא חמור אין בה ויש בה מיש בה ויש בה ומהו קשיא דלישנא דקאמר הכא דפטור משמע דפטור לגמרי ועוד דלקמן פרק שלישי (דף כד:) גבי יש אוכל אכילה אחת דחיק לאשכוחי חטאת קבועה בטמא שאלכ את הקדש ומוקי לה כנשיא וכו' אלעזר ולוקמה כהעלם קדש על כן נראה דפטור לגמרי משום דהוי דבר שהיה בכלל ויזא לידון בדבר החדש כדאמרין לקמן צפרק שלישי (דף כה:) גבי שבועת העדות: **אֲמַר רב אשי** חיוני אי **בטומאה** קפרייש כו'. תימה מנא ידעינן אי משום דא"ל טמא אתה ופירש דלמא אי הוּא א"ל נמי מקדש הוא היה פירש ואי דא"ל מעיקרא מקדש הוא ולא פירש דלמא אי הוּא א"ל נמי טמא אתה לא הוה פריש אלא השתא דא"ל תרוייהו פריש וגראה דרב אשי לא בא לפשוט הבעיא אלא בא לפרש שפעמים יש לצבר אחיז שכוח ממנו יותר כגון דנישייליה אי מחמת טומאה הוה מידכר אמקדש ומחמת מקדש לא הוה מידכר אטומאה א"כ הוי העלם טומאה צידו ואם להפך הוי [העלם] מקדש צידו ואם שניהם כשוחין בטהר אלא דהא דא"ל מציעא לן ולגבי שבת צפרק כלל גדול (דף ע:) י"ס שכתוב בהן במילתיה דרב אשי אי משבת קפריש העלם שבת צידו ואי כי מודעי ליה אשבת אכתי צריך לאודועיה אמלאכות העלם מלאכה צידו ואין גיר' זו נכונה דאכתי צריך לפרש וכי מודעי ליה אמלאכה לא צריך לאודועיה אשבת לפי מה שפירשנו אלא גר' אי ^(א) משבת קפריש אי משום מלאכה קפריש ועוד נראה לפרש צעין אחר אי משום טומאה קפריש אפי' אם הודיעוהו טומאה באחרונה דאע"ג דאילו הודיעוהו בתחלה לא הוה פריש חשיב פריש מחמת טומאה כיון דקרבן ע"י בתרייתא קאתי ואי א"ל מקדש הוא ופריש ידיעה בתרייתא דמקדש הוא ופטור וצעין זה יש לפרש ההיא דלקמן (דף טו.) גבי העלם שבועה והעלם חפץ וההיא דשבת: **הָלַךְ בִּרְאשֹׁן וּבִנְכֵס כו'**. אי ברה"י איירי בחד נמי חייב דספק טומאה ברה"י ספיקו טמא אבל הכא איירי ברה"ר דמוקמינא ליה בחזקת טהרה:

עשו

נו א מיי פ"א מהל' שגגות הלכה א:

בה ב מיי שם הל' ו: נב ג מיי שם הל' ז:

רבינו חננאל

למכתב בהמה וחיה לכדרכי. דהני רבי אומר אקרא אני חיה. בהמה למה נאמרה כו'. כדכתיב לעילא. איירי דכתיב בהמה וחיה כתב נמי שרץ טמא ונעלם. וכדתנא דבי ר' ישמעאל כל פרשה שואמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנחחדש בה. ור' אליעזר כיון דלא צריך לידע באיזה חטא הוא שחטא. בה מאי דריש ביה. ואמרין פרט למתעסק בהטא שאינו חייב במא טעמא דבעינן בה כוון לכך יתחייב אבל דלא קא מיכוון למעשה כלל פטור. בין לר' אליעזר בין לר' עקיבא על העלם טומאה חייב על העלם מקדש אינו חייב: כעא מניה רבא מרב נחמן העלם טומאה והעלם מקדש מהו. כגון שעלם ממנו שנטמא. וגם נעלם ממנו שוה הבית בית המקדש הוא. א"ל הרי העלם טומאה בידו וחייב. וא"ל רבא אדרבה הרי העלם מקדש בידו ופטור. ובא רב אשי ואמר חיונין אי מטומאה פריש כו'. ודחה רבינא דברי רב אשי וא"ל לא שנא: ת"ר שני שבילים אחד טמא ואחד טהור הלך בראשון ולא נכנס במקדש בשני ונכנס חייב כו' עד ור' שמעון בן יהודה פוטר בכלוםמשוהר שמעון. ואקשינן פוטר